

Телебачення та радіо: Завдяки законодавству, частка українськомовного контенту на телебаченні та радіо значно зросла, однак цього недостатньо для повної українізації медіапростору. Багато розважальних шоу та серіалів продовжують випускатися російською мовою або з російським дубляжем.

Інтернет та соціальні мережі: Соціальні мережі стали новою платформою для розвитку української мови. Молоді блогери та контент-креатори все частіше використовують українську мову, створюючи контент для TikTok, YouTube, Instagram. Це сприяє формуванню нових мовних спільнот.

Шляхи вирішення проблем. Забезпечення функціонування української мови в усіх сферах життя потребує системного підходу та стратегічних ініціатив.

Державна підтримка та контроль: Необхідно запровадити жорсткіший контроль за виконанням мовного законодавства, особливо в публічних сферах, таких як бізнес, сфера послуг, освіта. Державна підтримка україномовного контенту через гранти та субсидії може стати стимулом для розвитку.

Підтримка громадських ініціатив: Важливими є проекти, які підтримують використання української мови в повсякденному житті. Наприклад, такі платформи, як "Безкоштовні курси української мови", "Рух за українізацію бізнесу" тощо.

Бізнес та україномовні проекти: Українська мова повинна активно інтегруватися у сферу бізнесу. Розробка україномовного програмного забезпечення, підтримка стартапів, які пропонують послуги українською мовою, можуть сприяти цьому процесу.

Українська мова стоїть перед значними викликами, але також має великі можливості для розвитку. Зміцнення її позицій у суспільстві вимагає комплексного підходу, включаючи активні дії з боку держави, підтримку громадських організацій та розвиток культурних ініціатив. Системний підхід до вирішення мовного питання стане запорукою збереження і розвитку національної мови в майбутньому.

Сабельникова Карина

Науковий керівник – к. юрид. наук, доц. Кухар О.В.

Державний біотехнологічний університет

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ

Конституція України є основним законом нашої держави, що визначає її устрій, права та обов'язки громадян, а також встановлює фундаментальні принципи функціонування суспільства та держави. Кожна стаття цього важливого документа відіграє ключову роль у формуванні правової системи та забезпеченні демократичних цінностей в Україні.

Стаття 10 Конституції України проголошує: "Державною мовою в Україні є українська мова".[1] Це коротке, але надзвичайно важливе твердження встановлює основу мовної політики держави. Державна мова, за визначенням, це мова, яка закріплена законодавством держави як обов'язкова в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики. Важливість цієї статті підкреслюється її розміщенням у першому розділі Конституції, який визначає загальні засади конституційного ладу України. Це свідчить про те, що мовне питання розглядається як фундаментальне для державності та національної ідентичності.

Стаття 10 Конституції України не обмежується лише проголошенням української мови державною. Вона також гарантує вільний розвиток, використання і захист російської та інших мов національних меншин України. Це положення відображає прагнення України до збалансованої мовної політики, яка враховує інтереси всіх етнічних груп, що проживають на її території. [2, с. 153]

Варто зазначити, що ця стаття Конституції стала основою для подальшого розвитку мовного законодавства України. На її базі були прийняті закони "Про забезпечення

функціонування української мови як державної" та інші нормативно-правові акти, які деталізують механізми реалізації мовної політики.

Застосування статті 10 Конституції України на практиці охоплює широкий спектр суспільного життя. Вона впливає на освіту, визначаючи мову навчання в державних закладах; на сферу державного управління, встановлюючи мову офіційного діловодства; на культуру, підтримуючи розвиток української літератури, кінематографу та інших видів мистецтва.

Важливо підкреслити, що стаття 10 Конституції України не лише декларує статус української мови, але й покладає на державу обов'язок забезпечувати її всебічний розвиток і функціонування в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Це включає в себе підтримку української мови через систему освіти, культурні програми, видавничу справу та інші механізми. [3, с. 111] З іншого боку, ця стаття також визначає мовні права громадян України. Вона гарантує право на вільне використання рідної мови в приватному житті та у спілкуванні з державними органами. Це важливе положення забезпечує баланс між державними інтересами та правами окремих громадян та етнічних спільнот.

Стаття 10 Конституції України також має міжнародне значення. Вона відображає прагнення України до збереження своєї культурної самобутності в глобалізованому світі та є важливим елементом у формуванні іміджу України на міжнародній арені як незалежної держави з власною мовною та культурною ідентичністю.

Підсумовуючи, можна сказати, що стаття 10 Конституції України є не просто юридичною нормою, а важливим інструментом державотворення та національної консолідації. Вона встановлює баланс між захистом державної мови та мовними правами національних меншин, створюючи основу для гармонійного розвитку багатонаціонального українського суспільства.

Аналіз статті 10 Конституції України, яка стосується державної мови, демонструє її фундаментальне значення для української державності та національної ідентичності. Ця стаття не лише встановлює статус української мови як державної, але й закладає основи для збалансованої мовної політики, яка враховує інтереси всіх етнічних груп в Україні. Важливість цієї статті підкреслюється її розміщенням у першому розділі Конституції та її впливом на різні сфери суспільного життя. Вона відіграє ключову роль у формуванні освітньої політики, державного управління, культурного розвитку та міжнародних відносин України. Стаття 10 стала основою для розробки подальшого мовного законодавства, що деталізує механізми реалізації конституційних положень. Особливу увагу слід звернути на те, як ця стаття балансує між захистом державної мови та забезпеченням мовних прав національних меншин. Це відображає прагнення України до створення інклюзивного суспільства, де поважаються права всіх громадян, незалежно від їхньої етнічної приналежності. Така політика сприяє національній єдності та соціальній гармонії.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що стаття 10 Конституції України є не просто юридичною нормою, а важливим інструментом державотворення та національної консолідації. Вона встановлює правові рамки для розвитку української мови як державної, одночасно гарантуючи мовні права всіх громадян України. Ця стаття відіграє ключову роль у формуванні мовної політики держави та сприяє гармонійному розвитку багатонаціонального українського суспільства

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Михеєнко Ю. Новелізація Конституції України (гносеологічний аспект) // Філософські та методологічні проблеми права. 2023. Т. 25, № 1. С. 153–161.

3. Шевченко В. С. Державна мова як засада конституційного ладу // Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки. 2018. № 2 (56). С. 111–118.